

Temat : Analiza tekstu źródłowego: List Pliniusza Młodszeo.

Polecenie: Dokonaj analizy tekstu źródłowego w oparciu o polecenia 1,2 str.186.

Załącznik: skan podręcznika historii str. 186.

W I i II w. n.e. właściciele wielkich majątków ziemskich zaczęli rezygnować z gospodarki prowadzonej rękami niewolników i coraz częściej oddawali ziemię w uprawę wolnym dzierżawcom, zwanym **kolonami**. Oddawali oni właścicielom corocznie część plonów (ok. 1/3) i świadczyli kilka dni darmowej pracy na ich rolach z tytułu użytkowania ziemi. Po części wynikało to ze zmniejszenia podaży niewolników oraz z ich niskich kwalifikacji. Dominowali bowiem wówczas niewolnicy z barbarzyńskiej północy: Gallowie, Germanie lub Brytowie. Nie reprezentowali oni takiego poziomu cywilizacyjnego jak niewolnicy z obszarów zhellenizowanych.

Czy wiesz, że...

Pliniusz Młodszy (ok. 62–113 r.) był rzymskim pisarzem i politykiem. Z epistolograficznej twórczości Pliniusza zachowało się do dziś 247 listów. Są one doskonałym źródłem do poznania realiów epoki. Opisał między innymi wybuch Wezuwiusza. Niezwykle cenne są listy Pliniusza do cesarza Trajana, charakteryzujące rzymskie prowincje.

ŹRÓDŁO HISTORYCZNE

Zmiany w systemie dzierżawy ziemi na przełomie I i II w.

List Pliniusza Młodszego

Pliniusz pozdrawia Paulina [...] zaraz po twoim wyborze na konsula [...] zatrzymała mnie konieczność zajęcia się od wielu już lat wymagającą uporządkowania sprawą dzierżawy moich folwarków, w związku z czym czeka mnie szereg nowych decyzji. W ciągu ubiegłego pięciolecia, mimo daleko idących ulg, zaległości rosły. Toteż większość dzierżawców, utraciwszy nadzieję na uregulowanie długu, nie troszczy się już w ogóle o jego zmniejszenie. Zagarniają i przejadają wszystko, co się tylko urodzi, tak, jak gdyby już liczyli się z tym, że oszczędzając i tak nie oszczędziliby dla siebie. Trzeba więc znaleźć radę i lekarstwo na te rosnące kłopoty. A sposób widzę jeden: puszczać będę w dzierżawę nie za pieniądze, ale za część plonów i wyznaczać będę w związku z tym spośród moich ludzi kilku dla nadzoru nad pracą i dla ochrony zbiorów. Nie ma zresztą sprawiedliwszego rodzaju dochodów niż te, które przynosi ziemia, niebo, rok. To wszystko wymaga wielkiej sumiennosci, bystrych oczu i wielu rąk [...].

List Pliniusza Młodszego, tłum. L. Błaszczyk, [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, Rzym starożytny*, Warszawa 1964, s. 39.

1. Na podstawie tekstu podręcznika i źródła scharakteryzuj przyczyny kryzysu rzymskiej polityki agrarnej.
2. Opisz zmiany organizacji produkcji w wielkiej własności ziemskiej, wprowadzone na przełomie I i II w.

Polecenia

W okresie pryncypatu dominująca dotąd w państwie pozycja ekonomiczna Italii została podważona przez konkurencję z prowincji. Do tego czasu jej przewaga była możliwa do utrzymania dzięki dochodom czerpanym z poszerzania terytorium państwa i eksploatacji podległych ziem. W ten sposób uzyskiwano niewolników oraz zyski z łupów wojennych i świadczeń. Zostało to ograniczone wraz ze schyłkiem republiki, gdy zakończyła się epoka wielkich podbojów. Zmniejszanie eksploatacji prowincji oraz powiększanie liczby mieszkańców posiadających obywatelstwo poprawiły byt społeczeństwa jako całości. Nie sprzyjały jednak podnoszeniu dochodów państwa, podczas gdy za-

